

Filip Budić

Antiquitatis sollemnia – antidoron Mate Suić

Zagreb i Zadar, 3. – 7. studenog 2015.

Međunarodni znanstveni skup *ANTIQUITATIS SOLLEMNIA – ANTIDORON MATE SUIĆ (SVEČANOST STARINE – UZDARJE MATI SUIĆU)* održan je od 3. do 7. studenog 2015. godine u Zagrebu i Zadru pod visokim pokroviteljstvom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Kongres je tematski obilježio stotu godišnjicu rođenja istaknutog hrvatskog istraživača, sveučilišnog profesora i akademika Mate Suića.

Mate Suić rođen je 3. studenog 1915. u Postirama na Braču. Pučku je školu pohađao u rodnom mjestu, a maturirao na Klasičnoj gimnaziji u Splitu 1935. godine. Šest godina kasnije diplomirao je klasičnu filologiju, arheologiju i povijest staroga vijeka na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Doktorirao je na istom fakultetu 1953., gdje se zaposlio i dugi niz godina radio kao redoviti profesor na Katedri opće povijesti staroga vijeka. Suić je jedan od utemeljitelja Filozofskog fakulteta u Zadru, gdje je osnovao katedre za staru povijest i antičku arheologiju, a sudjelovao je i kao gost predavač na poslijediplomskom studiju u Splitu i Dubrovniku. Njegov je znanstveni i istraživački rad doista golem. Uz predani profesorski rad, organizirao je brojna arheološka iskopavanja, prvenstveno u Zadru, njegovom zaleđu i na obližnjim otocima, dok se njegovo ime veže i uz druge lokalitete u Dalmaciji, poput Bribira, Solina, Hvara i drugih. Veliki je dio karijere vezan upravo za Zadar, gdje je sudjelovao u unaprjeđenju kulturnih i znanstvenih ustanova. Kao rezultat zapaženog humanističkog znanstvenog rada, Suić je stekao titulu dopisnog člana JAZU-a 1975., a redovitim članom postao je 1981. godine. Iz njegova pera izašli su brojni uradci, od kojih valja istaknuti monografije *Antički grad na istočnom Jadranu* (1976.) i *Zadar u starom vijeku* (1981.). Dobitnik je raznih nagrada i priznanja poput *Nagrade Grada Zadra* 1968. i *Nagrade Grada Zagreba* 1977., dok valja istaknuti *Nagradu Hrvatskog arheološkog društva za životno djelo „Don Frane Bulić“*, dodijeljenu 1999. godine. Mate Suić preminuo je 28. listopada 2002. godine u 87.-oj godini života. U čast njegova impresivna znanstvenog rada i truda, organiziran je znanstveni skup čije je otvaranje upriličeno upravo na Suićev rođendan.

Inicijativu za znanstvenu konferenciju dao je Centar za interdisciplinarno istraživanje stare povijest Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagre-

bu i suorganizirao skup s Arheološkim muzejom u Zadru. Organizacija je ostvarena u suradnji sa Sveučilištem u Zadru, Hrvatskim arheološkim društvom, zagrebačkim Filozofskim fakultetom, Institutom za arheologiju u Zadru, zadarskim Međunarodnim centrom za podvodnu arheologiju, Arheološkim muzejom u Zagrebu i dr. Na skupu su sudjelovali brojni izlagači s širokim spektrom tema. Prijavljeni radovi, uglavnom potaknuti Suićevim opusom, plod su različitih struka koje istražuju razdoblja od prapovijesti do ranog srednjovjekovlja. Tijekom četiri dana održano je više od pedeset izlaganja u prostorijama Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Arheološkog muzeja u Zadru, Sveučilišta u Zadru i Barokne kuće u Ninu. Osim znanstvenih predavanja, na svim spomenutim mjestima prezentirano je šest tematskih postera koji su sudionicima pružali informacije o konkretnim arheološkim temama.

Kongres je započeo u utorak svečanim otvaranjem u Dvorani Knjižnice Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Pozdravne su riječi uputili Rektor Sveučilišta u Zagrebu, prodekan zagrebačkog Filozofskog fakulteta i predstavnik Hrvatskog arheološkog društva. U ime organizatora obratila se i voditeljica Centra za interdisciplinarno istraživanje stare povijesti. Program prve sesije nastavljen je predavanjima koja su podijeljena u dvije tematske cjeline. U prvom dijelu govorilo se o nastanku i utjecaju grada. Serija izlaganja započela je mitološkom i arheološkom perspektivom sumerske poleogeneze, a uslijedilo je predavanje o razvoju grčke agore i nastanku polisa. Naredne su se teme većinom odnosile na hrvatski povijesni prostor. Sudionici su imali priliku slušati o institucijama srednjojadranskih polisa kroz epigrafske izvore, rimskoj urbanizaciji i utjecaju na okoliš istočnog Jadrana te o odnosu istarskog grada i sela u antici. Ciklus je nastavljen izlaganjima o primjeru razvoja i karakteristikama triju hispanjskih gradova, a uslijedila je tema o ranosrednjovjekovnim utvrđenim naseljima u Istri. Drugi je dio posvećen arheološko-povijesnim fenomenima Flanatičkog zaljeva. Prvenstveno je bilo govora o urbanističkom razvoju antičke Tarsatike te općenito o povijesti spomenutog grada. Nakon posljednjeg predavanja u prvom danu, sudionici su imali priliku razgledati stalni postav Arheološkog muzeja u Zadru.

Skup se nastavio u srijedu 4. rujna na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. U drugoj sesiji bilo je riječi o demografskoj analizi rimske Emone, prostornim elementima u Enoni, primjercima sitne figuralne plastike iz Panonije te o lokalizaciji antičkog Lihnida i raspravi o podrijetlu imena grada Ohrida. Nakon kratke pauze, uslijedio je drugi ciklus referata. Izlagači su raspravljali o Pseudo Skilakovoj *Oplovbi*, zapovjedništvu Apija Klaudija Centona u Iliriku te o proizvodnji maslinovog ulja i vina u Dalmaciji. Time je okončan zagrebački dio kongresa pa je tijekom poslijepodnevni sati organiziran put prema Zadru. Nakon dolaska u grad, sudionicima je pružena prilika za razgled antičke zbirke zadarskog Arheološkog muzeja pod vodstvom kustosice Kornele Appio Giunio. Povodom kongresa, u muzejskim je prostorijama otvorena izložba

ASAS

ANTIQUITATIS SOLLEMNIA
SVEČANOST STARINE

ANTIDORON MATE SUIĆ
UZDARJE MATI SUIĆU

Znanstveni skup pod pokroviteljstvom
Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti
Zagreb i Zadar 3 - 7. studenog 2015.

Centar za interdisciplinarno istraživanje stare povijesti
Odsjeka za povijest
Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Arheološki muzej Zadar

u suradnji sa
Sveučilištem u Zadru,
Hrvatskim arheološkim društvom
i Institutom za arheologiju u Zagrebu

Slika 1. Plakat znanstvenog skupa ANTIQUITATIS SOLLEMNIA – ANTIDORON MATE SUIĆ
Preuzeto: <http://www.ffzg.unizg.hr/pov/cisp/?p=576>

„Ispričat ću ti priču“ koju je postavila Timka Alihodžić. Rekonstruirala je život i pogrebne običaje u rimskom Jaderu na osnovi antropološke analize i grobnih priloga.

Ravnatelj Arheološkog muzeja u Zadru otvorio je sljedeću sesiju. Početna izlaganja odnosila su se na analizu Plinijeva opisa Ilirika, gradinska naselja u Istri i strukture liburnske nekropole u Nadinu. Uslijedila je dvosatna pauza, tijekom koje su organizatori pružili mogućnost za stručnu šetnju zadarskim Forumom. Razgled je bio usmjeren na najvažniju antičku baštinu. Tako je načinjena odlična podloga za sljedeći dio programa u kojem su otvorene teme i rasprave o arhitektonsko-arheološkim elementima Foruma. Izlagачi su referirali o sjevernom krilu trijema jaderskog kapitolija, protomama Jupitra Amona i Gorgone, severijanskoj bazilici i arheološkim iskopavanjima u katedrali sv. Stošije. Uz spomenuta predavanja, kompletan su dojam upotpunjavali posteri, čije su prezentacije zasnovane na srodnim istraživačkim pitanjima. U ranim poslijepodnevnim satima organiziran je posjet gradu Ninu. Izlet je započeo razgledom Muzeja soli, a nešto kasnije i najvažnijih ninskih lokaliteta koje je predstavio dr. sc. Radomir Jurić. Obilazak je završio posjetom Muzeju ninskih starina. Nakon razgleda stalnog postava, prigodom znanstvenog skupa otvorena je izložba Majde Dadić pod naslovom „Tragovi prošlosti iz Kneževe palače u Ninu“. Autorica je predstavila nalaze iz recentnih istraživanja s trga Kraljevac. Studijski je dio konferencije nastavljen u ninskoj Baroknoj kući. Tijekom četvrte sesije izložene su nove spoznaje o urbanizaciji antičke Enone, a uslijedio je referat o posveti carskom numenu iz Privlake kod Nina. U večernjim satima organiziran je povratak u Zadar.

U petak 6. studenog kongres je nastavljen u Arheološkom muzeju. Peta je sesija posvećena povijesti, arheologiji i povijesti umjetnosti grada Zadra sa zaleđem i obližnjim otocima. Otvorene su teme o jaderskoj arhitekturi, antičkom i ranosrednjovjekovnom ageru, terenskom pregledu županijskog i paškog podmorja, predromaničkim crkvama iz gradske okolice te novovjekovnim nalazima s Poljane Šime Budičića. Tri su izlaganja bila usmjerena na konkretne arheološke nalaze. Bilo je govora o spomeniku Tita Flavija Agrikole, žrtveniku posvećenom carici Faustini i ulomku jaderske nadgrobne stele s natpisom u stihu. U istoj su sesiji prezentirane i srednjovjekovne teme. Izlagачi su referirali o *Oporuci priora Andrije* iz 918. godine i o natpisu paškog kneza Petra Faletra iz 1443. godine.

Tijekom popodnevnih sati organizirana je šesta sesija u Svečanoj dvorani Sveučilišta u Zadru. Sudionike je pozdravio prodekan Filozofskog fakulteta u Zadru. Raspravljalo se o ranorepublikanskom novcu iz Južne Liburnije, neobjavljenom natpisu s Cecele kraj Drniša te konzularnim beneficijarijima i frumentarijima u provinciji Dalmaciji. Izloženi su i referati o luksuznom posuđu kasnoga Carstva s poganskom ikonografijom te o epigrafičkoj baštini Rogovske opatije na Pašmanu.

Posljednji je dio programa posvećen radovima o jadranskom otočju. Nakon povijesnog uvoda o otoku Ugljanu u antici, izlagачi su prezentirali arheološke nalaze s kopna i iz mora na ugljanskim lokalitetima Muline i Gospodska gomila. Uslijedila je

Slika 2. Izlaganje o urbanizaciji antičke Enone u ninskoj Baroknoj kući (fotografirao F. Budić, 5. studenog 2015.)

Slika 3. Zatvaranje kongresa ANTIQUITATIS SOLLEMNIA – ANTIDORON MATE SUIĆ (s lijeva na desno: prof. dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić, Kornelija Appio Giunio, Marina Brkić, doc. dr. sc. Tomislav Fabijanić, dr. sc. Jelena Marohnić, dr. sc. Jakov Vučić) (fotografirala L. Oreški, 7. studenog 2015.)

analiza keramičkih nalaza s paških lokaliteta Glavica i Stara Poveljana. Ciklus izlaganja završio je priopćenjem o carskoj vili u uvali Verige na Velikom Brijunu.

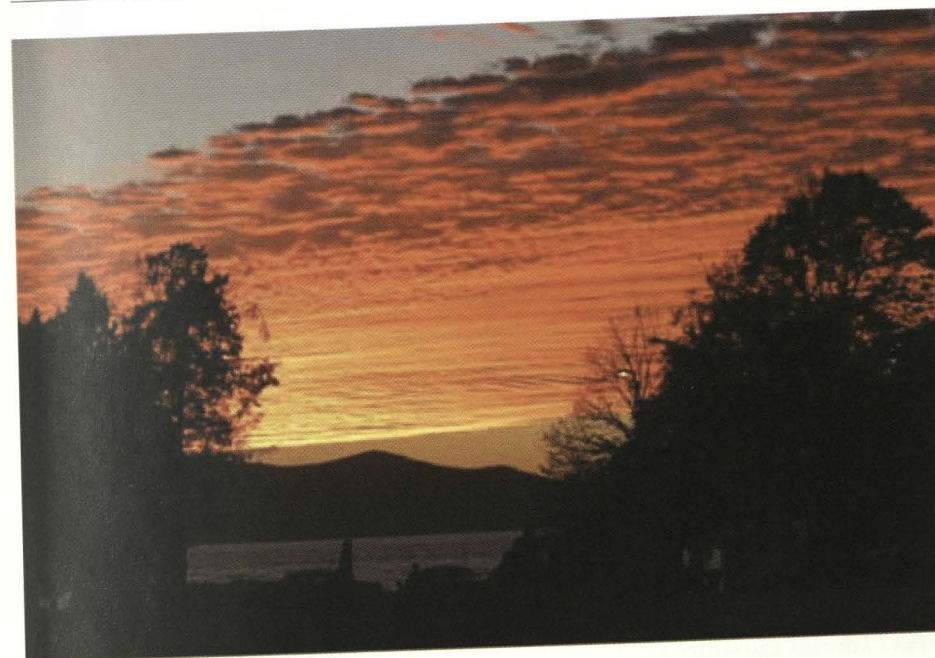
U subotu 7. studenog predavanja su također održana u Svečanoj dvorani Sveučilišta u Zadru. Radni je program bio podijeljen u tri dijela. U sedmoj sesiji govorilo se o interpretaciji i čitanju povijesnih zapisa, o antičkim naseljima i njihovim resursima te vijestima Amijana Marcelina o otoku Čiovu. Jutarnja su izlaganja nastavljena temom o takozvanoj dalmatinskoj carskoj dinastiji i položaju provincije Dalmacije u kasnoj antici. U istom su programu izloženi referati o proučavanju kastrizacije na istočnoj jadranskoj obali, s osobitom pažnjom na Istru i Dubrovnik.

Izlaganja su se u drugom dijelu koncentrirala na kasnoantičke i srednjovjekovne fenomene. Raspravljalo se o vilama u Istri i Justinijanovu tzv. morskom limesu. Jedan od referata problematizirao je međudnos Kasiodorovih pisama i istočnojadranskog grada tijekom gotske vladavine. U pravnom svijetlu raspravljalo se o podrijetlu prokletstva 318 otaca u zadarskim srednjovjekovnim aktima. Sedma je sekcija okončana priopćenjem o sudbini gradova u kasnoantičkom periodu. Autor se posebno osvrnuo na Salonu, Naronu i Mursu. Posljednji je dio znanstvenog skupa bio u znaku rukopisa buduće monografije *Kompleks foruma u Zadru*, koja sažima Suićevu arheološku obradu. Rad na izdanju predstavili su akademik Nenad Cambi, prof. dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić, Marina Šegvić i Kornelija Appio Giunio.

Kongres se potom bližio kraju. Završne je riječi uputila prof. dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić. Zahvalila se organizatorima, izlagačima i svim ostalim sudionicima, a istaknula je važnost konstantnog prenošenja znanja te transgeneracijsku razmjenu iskustava i informacija. Naglašena je važnost humanističkog istraživanja u suvremenom društvu, kao i težnja za novim spoznajama i interdisciplinarnom suradnjom, u čemu se nepobitno istaknuo profesor Mate Suić.

Peterodnevni znanstveni skup *ANTIQUITATIS SOLLEMNIA – ANTIDORON MATE SUIĆ* bio je odlična prilika za upijanje novih saznanja domaće i inozemne znanstvene produkcije, prvenstveno na područjima povijesti, arheologije i povijesti umjetnosti. Golemi Suićev spektar istraživanja zaista impresionira, a sudeći prema količini prijavljenih radova, njegova znanstvena baština i dalje pronalazi plodno tlo u novim istraživačkim snagama. Iz vlastite perspektive moram naglasiti kako je kongres bio vrijedno studentsko iskustvo. Uz cjelokupni program, imao sam prilike pomagati u koordinaciji i organizaciji zajedno s trima kolegicama, Lanom Oreški, Ines Šelendić i Marielom Martinov. Ugodna radna atmosfera pratila nas je cijelo vrijeme pa im ovim putem želim zahvaliti na odličnoj suradnji i dobroj usklađenosti. Zahvale dakako idu i organizatorima koji su nam pružili veliko povjerenje.

Na koncu, valja istaknuti bitan utisak. Tijekom predavanja, brojni su sudionici spomenuli osobnu suradnju i životopisna iskustva. Iz njihovih se riječi primijetilo veliko poštovanje prema Suićevom radu i energiji, kao i želja za nadogradnjom, budućim istraživanjima i raspravama. Upravo je u tom duhu, na dostojanstven i svečan način

obilježena stota godišnjica rođenja velikana hrvatske arheološke i povijesne znanosti – profesora i akademika Mate Suića.

Slika 3. Zadarski zalaz sunca u zadnjem danu kongresa
(fotografirao F. Budić, 7. studenog 2015.)

LITERATURA:

- Marohnić, Jelena, Bruna Kuntić Makvić, *Antiquitatis Sollemnica - Antidoron Mate Suić* (knjižica sažetaka), Zagreb 2015.
Suić, Mate, *Antički grad na istočnom Jadranu*, Zagreb 1967.
Suić, Mate, *Zadar u starom vijeku*, Zadar 1981.
Tomičić, Željko, „In memoriam - Akademik Mate Suić.“ *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu* (2002): 8.